

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 133/2019-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditiša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie a na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zverejnením reportáže televízie JOJ z 12. apríla 2018, tlačovou konferenciou Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. ORP-641/1-VYS-B3-2018 a jeho uznesením z 5. septembra 2018 a postupom Okresnej prokuratúry Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pn 699/18/1103 a jej uznesením z 12. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie a na prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru zverejnením reportáže televízie JOJ z 12. apríla 2018, tlačovou konferenciou Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. ORP-641/1-VYS-B3-2018 a jeho uznesením z 5. septembra 2018 a postupom Okresnej prokuratúry Bratislava III (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pn 699/18/1103 a jej uznesením z 12. novembra 2018.

2. Ústavná sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 nemala ústavná sťažnosť prideleného sudcu spravodajcu. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo štvrtom senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Ústavná sťažnosť neobsahovala podrobnejšiu argumentáciu a neboli k nej priložené napadnuté rozhodnutia. Sťažovateľ v jej závere uvádza: „sťažnosť v splnomocnení obhajcom, odôvodním.“ Keďže do dnešného dňa ústavnému súdu nebolo doručené odôvodnenie ústavnej sťažnosti ani splnomocnenie pre advokáta, ústavný súd usúdil, že sťažovateľ právneho zástupcu nemá a interpretoval citované prehlásenie ako žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

4. Pre účely posúdenia žiadosti sťažovateľa si ústavný súd vyžiadal od okresnej prokuratúry kópie napadnutých rozhodnutí s informáciou, kedy boli sťažovateľovi doručené. Z napadnutých uznesení ústavný súd zistil, že sťažovateľ podaním z 24. júla 2018 podal trestné oznámenie pre trestný čin ohovárania podľa § 373 Trestného zákona v súvislosti s reportážou televízie JOJ z 12. apríla 2018, v ktorej mala reportérka televízie [REDAKOVANÉ] prejurovať jeho vinu a vinu jeho brata a uznať ich vinnými z úkladnej vraždy skôr ako súd. Vyjadrenie reportérky sa údajne neobmedzilo na popis situácie v prebiehajúcom súdnom konaní, ale obsahovalo posúdenie situácie tak, ako by išlo o zistené skutočnosti. Tým nebola rešpektovaná prezumpcia nevinoty sťažovateľa. Zverejnenie reportáže malo mať pre sťažovateľa fatálne následky, pretože viedlo k jeho sociálnemu vylúčeniu, strate priateľov, odvrhnutiu blízkej rodiny, jeho nezvratiteľnej diskreditácii, ale predovšetkým k smrti jeho ťažko chorej matky, ktorá to psychicky nezvládla. Po preskúmaní trestného oznámenia a vypočutí redaktorky dospel vyšetrovateľ k záveru, že v reportáži neboli zverejnené žiadne informácie, ktoré by boli vymyslené s cieľom ohovoriť sťažovateľa a jeho brata. Zverejnené informácie boli reprodukované zo správ tlačových agentúr a vyjadrení Policajného zboru a nemohli v žiadnom prípade spôsobiť tvrdenú škodu. Vyšetrovateľ dodal, že trestné právo je prostriedok *ultima ratio* a v zásade nemôže slúžiť ako prostriedok ochrany v rámci súkromnoprávných vzťahov.

5. Sťažovateľ napadol uznesenie vyšetrovateľa sťažnosťou, o ktorej rozhodla prokurátorka okresnej prokuratúry tak, že ju zamietla ako nedôvodnú. Uvedené rozhodnutie bolo podľa informácie z okresnej prokuratúry sťažovateľovi doručené 19. novembra 2019.

Prokurátorka okresnej prokuratúry v napadnutom rozhodnutí po vymedzení právnych východísk uviedla, že v danom prípade absentovala objektívna stránka, ako aj subjektívna stránka prečinu ohovárania podľa § 373 Trestného zákona. Po vzhladnutí televíznej reportáže prokurátorka okresnej prokuratúry skonštatovala, že vyjadrenia reportérky v odvysielanej reportáži boli v súlade s jej výpoveďou v konaní pred začatím prípravného konania (podľa ktorej zverejnené informácie boli reprodukované zo správ tlačových agentúr a vyjadrení Policajného zboru, pozn.). Sťažnostné námietky týkajúce sa prejudikovania viny sa nezakladajú na pravde. Podľa prokurátorky okresnej prokuratúry reportérka doslova uviedla, že obaja bratia „*majú na krku obvinenie z vraždy kamaráta Ericha*“, a ďalej uviedla spôsob, akým bol zavraždený, a tiež, kde bol zakopaný. Uvedeným spôsobom sa teda nijako nevyjadrovala k ich vine alebo nevine.

II.

6. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon

v § 9 neustanovuje inak. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania... c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom.

10. Podľa § 43 ods. 1, 2 a 3 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh na začatie konania musí byť datovaný a podpísaný navrhovateľom alebo jeho zástupcom. K návrhu na začatie konania podanému navrhovateľom, ktorý musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, musí byť pripojené plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V plnomocenstve sa musí výslovne uviesť, že navrhovateľ udeľuje zvolenému advokátovi splnomocnenie na zastupovanie pred ústavným súdom.

11. Podľa § 34 ods. 1 navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom. Podľa § 37 navrhovateľovi, ktorý požiadava o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Ústavný súd dospel k záveru, že nie je dôvod zaoberať sa meritórne návrhom sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu, pretože v posudzovanom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

13. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napáda rozhodnutia orgánov prokuratúry, ktorými bolo odmietnuté jeho trestné oznámenie proti redaktorke televízie JOJ. Týmto postupom malo byť zasiahnuté do jeho práva na spravodlivé súdne konanie a prezumpciu nevinu podľa čl. 6 dohovoru a práva na súkromný život podľa čl. 8 dohovoru.

14. Ústavný súd na úvod podotýka, že pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, uvedené právo nemohlo byť v prejednávanej veci (vo fáze pred zahájením trestného stíhania) vôbec dotknuté. Z čl. 6 dohovoru ani z čl. 46 ústavy nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní [porov. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Dziedzic proti Poľsku z 25. 11. 2003, č. 50428/99, bod 6; rozsudok vo veci Helmers v. Švédsko z 29. 10. 1991, č. 11826/85, bod 29; rozsudok vo veci Kusmierek v. Poľsko z 21. 9. 2004, č. 10675/02, bod 48; porov. II. ÚS 182/2017, I. ÚS 126/06, II. ÚS 526/2013, III. ÚS 16/06, IV. ÚS 17/09].

15. Podľa judikatúry ESLP zlyhanie štátu pri vyšetrowaní niektorých trestných činov môže viesť k porušeniu čl. 2 (pozri medzi mnohými rozsudok veľkého senátu vo veci McCann a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 27. 9. 1995, č. 18984/91, bod 161, alebo rozsudok Isayeva, Yusupova a Bazayeva proti Rusku z 24. 2. 2005, č. 57947/00, body 209 – 213), čl. 3 (rozsudok vo veci Assenov a ďalší proti Bulharsku z 28. 10. 1998, č. 24760/94, bod 102; podobne nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 70/01 z 27. júna 2003), čl. 4 (rozsudok vo veci Rantsev proti Cypru a Rusku zo 7. 1. 2010, č. 25965/04, bod 288) a výnimočne tiež k porušeniu sťažovateľom označeného čl. 8 dohovoru.

16. Pri zásahu do práva zaručeného čl. 8 dohovoru však ESLP vyžaduje trestne právnu ochranu len veľmi výnimočne. Pozitívny záväzok štátu viesť účinné vyšetrowanie sa vzťahuje len na veľmi závažné zásahy do samotnej podstaty tohto práva („*where fundamental values and essential aspects of private life are at stake*“ – pozri rozsudok vo veci X a Y proti Holandsku z 26. 3. 1985, č. 8978/80, bod 27; ďalej napr. rozsudok vo veci Söderman proti Švédsku z 12. 11. 2013, č. 5786/08, body 82 – 85). Takými sú predovšetkým vážne zásahy do fyzickej či psychickej integrity, ako sú napríklad prípady domáceho násillia (rozhodnutie vo veci M. T. a S. T. proti Slovensku z 29. 5. 2012, č. 59968/07, body 58 a 64), sexuálneho násillia (pohlavné zneužívanie či znásillnenie, pozri napr. rozsudok vo veci X a Y proti Holandsku z 26. 3. 1985, č. 8978/80, bod 27) či fyzického násillia proti skupinám vyžadujúcim špeciálnu ochranu, ako sú napríklad deti

(rozsudok vo veci Remetin proti Chorvátsku z 11. 12. 2012, č. 29525/10, bod 91).
V ostatných prípadoch postačí ochrana prostriedkami iných právnych odvetví.

17. Ústavný súd konštatuje, že z daných skutkových okolností nevyplýva taká intenzita zásahu do práva na súkromný život, ktorá by napĺňala intenzitu „*závažného zásahu do samotnej podstaty práva na súkromný život*“ v zmysle judikatúry ESĽP. V danej veci by preto ani ustanovenie advokáta a následné odstránenie väd podania nemohli viesť k úspechu sťažovateľa v konaní.

18. V súlade s § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote odstránil nedostatky, ak ide o návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), ktorý má odstrániteľné nedostatky. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že vzhľadom na zrejmu bezúspešnosť uplatňovania nárokov sťažovateľa nepovažoval za účelné vyzývať ho na odstránenie väd podania.

19. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu